

A lézerlemezek könyvtári alkalmazásaival foglalkozó szakirodalom bibliometriai elemzése

A lézerlemezekkel (pl. a CD-ROM-mal) foglalkozó szakirodalom egy szelete, a lézerlemezek könyvtári alkalmazásával foglalkozó szakirodalom az alábbi bibliometriai elemzés tárgya.

Az elemzés alapjául az 1989 márciusában e célból végzett online keresés szolgált. A keresés nagy teljességre törekedve folyt négy adatbázisban (**Information Science Abstracts, ERIC, LISA és Library Literature**), a cím, deskriptor és szabad tárgyszó mezőkben, a "lézerlemez" szó mintegy 30 szinonimájával. A kapott találatok:

ISA	737 rekord,
ERIC	704,
LISA	583,
LL	403.

Az átfedések, téves találatok, recenziók, anonim írások stb. kizárásával az összes találat száma 1638 publikációra csökken. Megoszlásuk:

Folyóiratcikk	1119	(68%),
Kutatási jelentés	253	(15%),
Konferencia-előadás	212	(13%),
Monográfia	54	(3%).

A publikációk közül mindössze 74 (5%) született 1980 előtt. A nagy referálási késés az oka, hogy mindössze 3 találat vonatkozott 1989-es publikációra, és 1988-asra is csak 260.

Az 1980–87-es időszakra a növekedést a következő számok mutatják:

1980-ig bezárólag összesen	125 publikáció volt,
1981-ig	201,
1982-ig	288,
1983-ig	400,
1984-ig	514,
1985-ig	680,
1986-ig	973,
1987-ig	1375.

Ez átlagosan évi 40%-os növekedést jelent, amiből extrapolálva azt kapjuk, hogy 1988-ig bezárólag 1925-re becsülhető, 1989-ig 2695-re várható az ilyen témájú publikációk kumulált száma.

Az 1119 folyóiratcikk 312 folyóíratra oszlik meg, tipikus Bradford-eloszlást követve: a cikkek egy-negyede jut a hét legfontosabb folyóíratra, közel a fele a legfontosabb 19-re. 167 olyan folyóírat akadt, amely mindössze egyetlen ilyen tárgyú cikket közölt.

Az *Optical Information Systems* egymaga 102 ilyen cikket közölt, vagyis a cikkek közel egytizedét. Sorrendben utána az *Online* (35) következik, majd a *Wilson Library Bulletin* (32), a *Library Hi Tech* (31) és a *Database* (29). A kiválasztott témára legjobban specializált két folyóírat, a *CD-ROM EndUser* és a *Laserdisk Professional* túl rövid ideje indult ahhoz, hogy érvényesüljön a statisztikában.

Külön vizsgálat tárgya volt az átfedés mértéke az online információkereséshez kiszemelt négy adatbázis között, egyszerűsített kereséssel; azokat az 1987-ben publikált cikkeket választva ki, amelyek címében szerepel a CD-ROM kifejezés. A találatok teljes száma és a többi adatbázisban nem szereplő találatok száma a következő:

LL	– 90 találatból	51 unikális,
LISA	– 67-ből	25,
ISA	– 57-ből	20,
ERIC	– 28-ből	3.

Mint látható, átfogó keresés csak úgy lehetséges, ha több adatbázisban együttesen keresünk. Különösen a *Library Literature* tűnik ki mind a találatok teljes számával, mind az unikális találatok számával.

Ha a lézerlemezre vonatkozó teljes szakirodalmat vizsgáljuk, akkor az eddig említetteknél lényegesen nagyobb számokat kapunk. Ekkor stb. kell venni a műszaki, a tudományos, az üzleti stb. adatbázisokat is az online keresésbe. Így nézve, a lézerlemezre vonatkozólag a legfontosabb adatbázisok (az átfedések vizsgálatát itt már mellőzve) a kapott találatok alapján a következők:

INSPEC	6809 találat,
Predicast's PROMT	3033,
Compendex	1965,
Trade and Industry ASAP	1541,
NTIS	1344,
ABI Inform	1042,
Microcomputer Index	783.

/NICHOLLS, P. T.: *Bibliometrics of the laserdisk applications literature.* = *Laserdisk Professional*, 2. köt. 5. sz. 1989. p. 106–109./

(Válas György)